

Istanbul

Istanbul. Två världsdelar, två hav. Metropolen vid Bosporen är gräns och smältdegel på samma gång. Här tycks Europa möta Asien inför en slutgiltig kraftmätning. Öst mot väst. Kaos mot ordning. Framtid mot forntid. Ur denna nästan chockartade sammandrabbning reser sig Istanbul triumferande och vacker. Reliefen av moskéer och hustak staplar årtusenden huller om buller. Istanbul är en jättestad med obegränsade möjligheter. Praktfull historia möter rastlös techno och Prinsöarnas lugn. Museer i världsklass varvas med förstklassig shopping. Här finns något för alla sinnen. Sena middagar med träkolsgrillat och raki, månskensturer på öppet båtdäck, fanatisk fotboll och fantastiskt kaffe. Istanbul är en stad att besöka åter och åter igen.

Guide **Mikael Persson** Foto **Andreas Offesson, Mikael Persson**

VAGABOND Snabbfakta Istanbul

Antal invånare officiellt 10 miljoner, inofficiellt 15–20 miljoner **Religion** islam **Statskick** republik **Landsnummer** 90 **Valuta** turkiska lira **Tidsskillnad** + 1 timme **Officiellt språk** turkiska

STAN BIT FÖR BIT

DET EUROPEISKA ISTANBUL rymmer stans stora sevärdheter. Här finns de praktfullaste moskéerna, Hagia Sofia, Topkapipalatset, Stora basaren, de flesta museerna, affärsgatan Istiklal och centrum kring Taksimtorget. Här finns också de flesta hotellen.

EMINÖNU Stans mest myllrande plats. Bosporens vatten strålar samman med Gyllene Hornet och Marmarasjön, båtar med lokalbussar, taxibilar och spårvagnar i ett sjudande kaos. Moskén Yeni Cami och Egyptiska basaren finns i närheten liksom järnvägsstationen Sirkeci som tidigare var slutstation för Orientexpressen från Europa.

SULTANAHMET är Istanbul livligaste turistkvarter. Nästan alla resebyråer och budgethotell finns här. Praktiskt eftersom Topkapipalatset, Blå moskén och Hagia Sofia finns i närheten. Stora basaren och flera *hamam*, turkiska bad, ligger dessutom på behagligt promenadavstånd.

GALATABRON spänner över Gyllene Hornet. Tvärs över vattnet från Eminönu möter Karaköy med fiskmarknad och båtar till Kadiköy på asiatiska sidan. Följ skyltar mot Tünel och en av världens kortaste och äldsta tunnelbanor tar dig upp för Galatas brantaste backar till affärsgatan Istiklals början.

GALATA bär på ett förflutet som venetiansk och genuesisk handelskoloni. Vindlande gränder letar sig upp för branta backar, förbi tegeltak och tunga fasader till Galatatornet som är ett av traktens bästa orienteringsmärken.

Istanbul är världens enda stad belägen i två världsdelar, Europa och Asien.

BEYOGLU, det gamla Pera, på höjderna ovanför Gyllene Hornet, bar länge på guldglans, stojiga krogar och ett bra mått av excentricitet. Sekelskiftets dekadenta stjärnglans är nu på väg tillbaka. Här finns klassiska Hotel Pera Palace där Agatha Christie påbörjade *Mordet på Orientexpressen*. Här finns också mängder av butiker, gallerier och kvartersrestauranger.

ISTIKLAL är Istanbul paradgata. Här ligger det svenska konsulatet liksom en lång rad av förnäma butiker, kaféer, biografier, klubbar, restauranger och kaféer. Ståtliga arkader manifesterar gatans arv från sekelskiftet. Bak matmarknaden vid Balik Pazari gömmer sig restauranggränden Nevzade sokak med stans bästa smårestauranger. Längre bort mynnar Istiklal ut i Taksimtorget.

TAKSIM må vara Istanbul centrum, men är sterilt och ganska tråkigt. Kring torget ligger flera stora hotell och Atatürk Kültür Merkezi, där det

hålls konserter. Flera busslinjer utgår härifrån liksom den nya tunnelbanan mot Levent. Tvärgatan Siraselviler visar vägen mot stans bar- och klubb-tätaste område.

BESIKTAS är mer än bara ett fotbollslag. Längs Bosporens strand ligger Dolmabaçhepalatset, İnönüstadion och en handfull flerstjärniga hotell.

GYLLENE HORNET eller Haliç på turkiska är Bosporens längsta vik. Syd-sidan täcks av Balat och Fener, några av inestans äldsta och ruffigaste, men också mest intressanta, kvarter. Längre in i viken följer Eyüp.

AKSARAY Vandra Divan Yolu väster ut från Sultanahmet och du når Aksaray och Laleli med en mängd småhotell, skradderier och klädafärer. Kvarteren är tummelplats för öststatsturister och shoppingsugna ryssar. I Aksaray börjar tunnelbanan mot busstationen Otogar och stans internationella flygplats.

FATIH norr om Aksaray sägs präglas av fundamentalism. Här ligger Fatihmoskén, den antika Valens akvedukt, en skojig matmarknad och flera kvartersrestauranger med stans vassaste träkolsgrillar.

VAGABOND Tips!

BOSPORENS BÅTAR Det spelar ingen roll vilken linje du väljer. Istanbul visar sig från sin bästa sida. Ta minikryss till Kadiköy eller spendera en hel dags båtluftande till Anadolu Kavagi eller Prinsöarna.

DET ASIATISKA ISTANBUL är hem åt åtskilliga miljoner människor. Bebyggelsen följer Marmarasjön mil efter mil åt sydost. Mycket är nytt och ganska anonymt.

KADIKÖY är störst och högljuddast på den asiatiska sidan. Runt hamnen finns flera restauranger och hotell, affärer och en matmarknad.

HAYDARPASA reser sig som ett sandstensfärgat slott alldeles norr om Kadiköys hamn. Från järnvägsstationen avgår tåg mot Turkiets inre.

MODA ligger där Kadiköy möter Marmarasjön och öppet hav och är ett välmående villakvarter som vilar på Istanbuls äldsta bebyggelse. Flera skojiga restauranger, barer och kaféer i området. Spårvagn går hit från hamnen i Kadiköy.

ÜSKÜDAR är slutmål för den kortaste kryssningen mellan Europa och Asien. Småstökig hamn med båttutor och bussar, försäljare, en grå moské och en handfull riktigt bra restauranger. Det sistnämnda gäller också kvarteret Salacak där man kan äta eller dricka te med snudd på komplett panorama över det historiska Istanbul.

Valens akvedukt, i Fatihdistriktet, försåg det bysantinska Konstantinopel med vatten. Akvedukten var i bruk ända fram till 1800-talet.

PRINSÖARNA, Adalar, är Istanbul *unplugged*. Nio gröna atoller ligger utslängda i Marmarasjön. Stan syns härifrån, men hörs inte. Istället häst och vagn, lekfulla träpalats och villor, pinjeskogar, kloster, höjder och stränder.

BOSPOREN skiljer Europa från Asien, men förenar Svarta havet med Marmarasjön och så småningom Medelhavet. Längs det tre mil långa sundet ligger en serie stadsdelar och byar som utstrålar snickarglädje och vackra villor.

KILYOS klumpas motvilligt ihop med jättestaden. Men det är hit till sandstranden i norr som Istanbul söker sig vid behov av svalka.

TA SIG DIT

Flyg

ATATÜRK HAVA LIMANI Istanbuls flygplats ligger på den europeiska sidan, drygt en halvtimmes resa från centrum. Utrikesterminal och inrikesterminal finns sida vid sida. Här hittar du turistbyrå, biluthyrning, bankomat och butiker. Taxi till centrum kostar 100–150 kronor. Flygbussarna

VAGABOND Fallgrop!

FICKTJUVAR vid Eminönü och Sultanahmet. Ha koll på ryggsäck och byxfickor.

havas är minst lika smidiga. Avgång varje timme, pris 30 kronor. På flygplatsen finns direktnedgång till tunnelbanan som tar dig till busstationen i Esenler på en kvart eller Aksaray på 30–40 minuter. I Aksaray kan du byta till spårvagn mot Sultanahmet och Eminönü.

Tåg

Istanbul har två stora järnvägsstationer: Sirkeci på den europeiska sidan och Haydarpasa på den asiatiska.

Buss

Istanbul har två terminaler för långfärdsbussar, Esenler Otogar och Harem. Esenler Otogar ligger nästan en mil väster om centrum. Härifrån bussar till hela Turkiet, men också mot Balkan och Västeuropa. Tunnelbana går hit från Aksaray. Många långfärdsbussar stannar vid bussterminalen i Harem på asiatiska sidan. Åtskilliga bussbolag har kontor längs İnönü Caddesi och Mete Caddesi vid Taksimtorget. Köp biljett här och du får gratis transfer till busstationen.

Båt

YENIKAPI, några kilometer väster om Sultanahmet, är hamnen för höghastighetsfärjor till Bandirma (Izmir) och Yalova (Bursa).

TA SIG RUNT

Ta sig runt

AKBIL ger 20 procents rabatt på Istanbuls kollektivtrafik. Du får då en liten silvrig metallplatta fäst i en plastremsa. Polletten laddas för ett visst antal resor och gäller på båt, buss, tunnelbana och spårvagn. Flera personer

kan dela på en och samma *akbil*. Du trycker då bara dosan två gånger mot biljettspärren.

Buss

Busslinjer går kors och tvärs över hela storstadsområdet, även längs Bosporen och till Svartahavskusten. Destination och nummer står både på bussar och hållplatser. På bussbolaget IETT:s bussar måste du köpa biljett i förväg. Kostar fyra kronor och säljs i bolagets vita kiosker eller i tidningskiosker. På bussar som tillhör Özel Halk Otobusu köper du biljett ombord. De viktigaste stationerna för lokalbussar hittar du några hundra meter väster om Eminönu (längs Gylene Hornet), vid Taksimtorget och i anslutning till båtarna vid Besiktas, Üsküdar och Kadıköy.

Dolmus, minibuss

Dolmus är minibussar som trafikerar en fast rutt. De är ofta snabbare och bekvämare än lokalbuss. Destinationen finns angiven längst fram på en skylt. Du kan stanna minibussarna var som helst. Biljetter existerar inte. Betala direkt till chauffören. Kortare sträckor kostar bara någon krona, längre i regel 10–15 kronor.

Eftermiddag vid Kadıköy, på Istanbul's asiatiska sida.

Spårvagn

I Istanbul finns tre linjer. Den mest användbara går från Eminönu till Aksaray via Sultanahmet och Stora basaren. Museispårvagn går bland annat längs med Istiklal Caddesi.

Tunnelbana

Istanbul's nya tunnelbana håller på att ta form. Två linjer finns. Den ena går från flygplatsen till Aksaray via busstationen Esenler. Från Taksimtorget går en annan linje norrut mot Levent. Ålderdomliga Tünel från 1875 avverkar uppförsbacken från Karaköy till Istiklal.

Pendeltåg

EUROPEISKA SIDAN Lokaltåg en gång i halvtimmen från Sirkeci mot förorterna längs Marmarasjön, bland annat Yedikule och Bakirköy.

ASIATISKA SIDAN Pendeltåg från Haydarpara till Gebze via Söğütlüçesme (Fenerbaches fotbollsstadion), Suadiye (affärs-gatan Bagdat Caddesi) och Bostanci (båtar till Prinsöarna och Yalova).

Båtar

Var 15:e minut mellan Eminönu–Haydarpara/Kadıköy och Besik-

tas–Üsküdar. Du reser från Europa till Asien för bara några kronor. Från Eminönu tre båtar per dag längs Bosporen till Anadolu Kavagi. Tur och returbiljett kostar knappt 30 kronor. Prinsöarna, Adalar, når du på 1 1/2 timme från Sirkeci/Eminönu eller från Bostanci på 30 minuter. Flygbåtar från Kabatas (i närheten av Besiktas) avverkar sträckan på 25–45 minuter.

Taxi

Taxi brukar kosta 15–20 kronor för kortare sträckor, 50–70 kronor för längre. Centrum–flygplatsen kostar 100–150 kronor. Se alltid till att taxametern är påslagen och undvik taxibilar som står parkerade utanför sevärdheterna i Sultanahmet, som ofta har hutlösa utgångspriser. Promenera istället ett kvarter och hejda en taxi på gatan.

SEVÄRDHETER

Sevärdheter

TOPKAPIPALATSET var under århundraden hjärtat i det ottomanska världsimperiet. Sultanernas palats rymde en stad i staden med 5 000 människor, konkubiner, tjänare och eunucker. Här finns Harem, sultanens lekkammare, och skattkammaren med världens femte största diamant. Här finns också den eleganta Bagdadkiosken. Kom tidigt innan köerna ringlar sig smärtsamt långa. Tänk på att bara ett begränsat antal människor släpps in i Harem. Köp biljett så fort som möjligt.

i Spårvagnshållplats Sultanahmet. Topkapipalatset är öppet 09.00–18.00. Stängt tis. Harem, 10.00–16.00. Entrébiljett, 80 kronor. Vill du besöka skattkammaren och Harem kostar det 80 + 80 kronor, alltså 160 kronor.

HAGIA SOFIA Länge världens största kyrka, senare moské, nu museum och det i särklass mäktigaste arvet från Bysans och Konstantinopel. Svind-

lande tidsperspektiv. Helgedomen stod färdig för nästan 1500 år sedan. Massiv byggnad. Häpna över rymden, mosaiken och känslan av tidlöshet.

i Spårvagnshållplats Sultanahmet. Öppet 09.30-16.30. Under juli-augusti öppet till 19.00. Mån stängt. Inträde 80 kronor, för studenter 30 kronor.

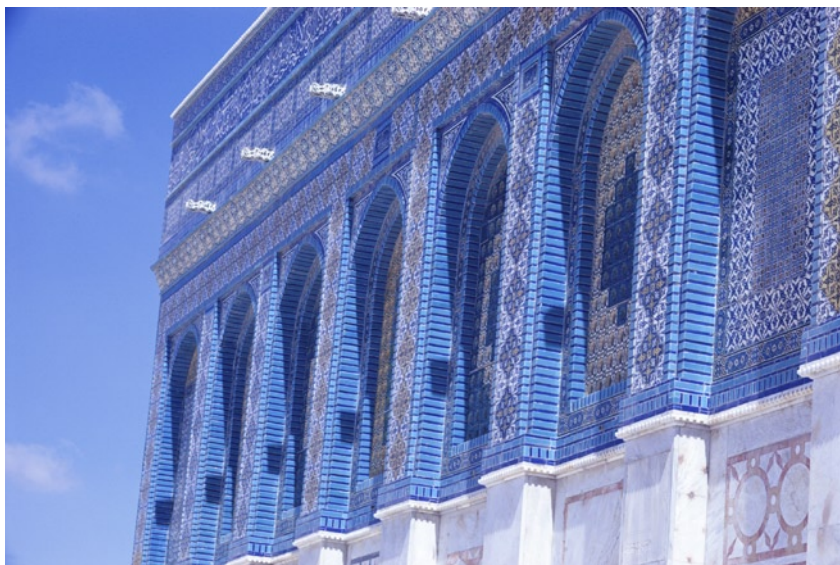
BLÅ MOSKÉN, i Sultanahmet, utmanar Hagia Sofia. Blott en gräsplätt och en fontän skiljer de båda kolosserna åt. Rent kronologiskt är Blå Moskén drygt 1000 år yngre än sin rival. På 1600-talet stod den färdig och slog stan med häpnad. Moskén är den enda i Istanbul som omges av sex minareter. Epitetet blå kommer från interiörens eleganta iznikkakel.

i Spårvagnshållplats Sultanahmet. Fritt inträde.

DET SJUNKNA PALATSET, Yerebatan Saray. Underjordisk, 1500 år gammal cistern som försåg trakten med vatten i orostider. Cisternen utrustades med kolonner och påminner om just ett sjunket palats. Försök att pricka in någon av de klassiska konserterna som ibland spelas här.

i Spårvagnshållplats Sultanahmet. Ye-

Istanbul, som en vacker saga.

Blått som himlen. Blått som iznikfajans.

rebatan Caddesi, nära Hagia Sofia. Öppet 09.00-17.30 (19.00 på sommaren). Inträde 45 kronor, studenter 25 kronor.

SÜLEYMANMOSKÉN Istanbul's största och kanske också vackraste helgedom. År 1560 stod den färdig på en av kullarna ovanför Gyllene Hornet. Komplexet omfattade sju koranskolor, soppkök, bibliotek och ett sjukhem. Moskéns inre är täckt av röda mattor. 200 fönster till trots är det svalt och dunkelt inomhus. Takhöjden är imponerande 53 meter, vilket gör att kupoltaket nästan tycks sväva.

i Süleyman Camii. Fritt inträde.

THEODOSIUS II MUR sträcker sig sex och en halv kilometer från Marmarasjön till Gyllene Hornet. Muren började byggas på 400-talet. Besök muren punktvis, eller vandra hela vägen. Längs befästningsverket varvas kålfält med moskéer, kyrkogårdar och heliga källor.

EYÜPMOSKÉN är den heligaste muslimska kultplatsen i Europa. Muhammeds fanbärare Eyüp Ensari ligger begravd här. Kring moskékomplexet finns butiker och stånd som säljer mat, radband och koranställ till besökande pilgrimer. Avsluta med ett besök på närbelägna Pierre Lotis Café med hänförande utsikt över Gyllene Hornet.

i Eyüp Camii. Fritt inträde.

GALATATORNET är från 1348 och markerar den genuesiska köpmanakolonins norra gräns. Ta gärna hissen upp och njut av den magnifika utsikten som spänner över Gyllene Hornet, Marmarasjön och sex av stans sju kullar.

i Galata. Inträde 10 kronor.

DOLMABAÇHE vid Bosporen är dockhusdrömmen som blev verklighet. På 1800-talet fick sultan Abdül Mecid nog av Topkapipalatset. Längtan efter något

VAGABOND Tips!

KARIYE (CHORA) är den elegantaste tidsmaskinen tillbaka mot Bysans. I sällskap av kvarterets pastellfärgade trähus ser 1300-tals kyrkan inte mycket ut. Men vänta tills du klivt in i helgedomen. Häpnadsväckande mosaik och fresker väntar. Kupoler och tak täcks av ett slags *greatest hits* från bibeln.

i Kariye Bostana Sokak, 09.30-16.30 alla dagar utom tis. Inträde 40 kronor.

mer europeiskt realiserades här. Sex av det ottomanska rikets 36 sultaner hann bo i Dolmabaçe innan Kemal Atatürk avskaffade sultanatet. Den turkiska republikens grundare dog i palatset den 10 november 1938. Kristalltrappan och Harem är höjdpunkterna.

📍 Dolmabaçe, Besiktas, tel 0212-512 04 80. Öppet 09.00-16.00. Stängt tis. Inträde 50 kronor, 80 kronor om du även vill se Harem; lös i så fall kombinationsbiljett.

MUSEER

MUSEET FÖR TURKISK OCH ISLAMSK KONST var tidigare hem åt den karismatiska storvesiren Ibrahim Pasa som till och med utmanade sultanen och inte helt oväntat hittades död på palatsområdet. I dag rymmer den imponerande byggnaden världens främsta samlingar av islamsk konst. Missa inte heller den etnografiska avdelningen och det skojiga kaféet.

📍 Hippodromen, ungefär mitt emot Blå Moskén, tel 0212-518 18 05 eller 0212-522 18 88. Öppet 09.00-16.30/17.00. Mån stängt. Inträde 20 kronor.

RAMI KOÇ MUSEUM Stans största pojkdrom signerad en av Turkiets största industrimagner. Här finns

Istanbuls grönaste lunga, Belgradskogen.

en 93 meter lång u-båt, sportbilar, flygplan och ett knippe sensationellt bra matställen: Café de Levent som i princip är ett parisiskt brasserie, medelhavsrestaurangen Halat och så en engelsk pub.

📍 Hasköy Caddesi 27, Sütlüce (Gyllene Hornet), tel 0212-297 66 39, www.rmkmuseum.org.tr. Öppet tis-fre 10.00-17.00, lör-sön 10.00-19.00. Inträde 35 kronor.

MILITÄRMUSEET bjuder på en tims-lång eftermiddagskonsert med janit-sjarernas meterband. Sultanens speciella militärband tågar i brynjor och röda mantlar in till ljudet av galopperande hästar. Meterbandet, som manade till strid, klämmer i med puka, pipor och trumpet. I en mullrande multimedieshow blandas musik med bildspel och historiebrevning (på engelska och turkiska).

📍 Askeri Müzesi, stadsdelen Harbiye några hundra meter norr om Taksimtorget, tel 0212-233 27 20. Öppet 09.00-15.00. Inträde 10 kronor.

ARKEOLOGISKA MUSEET rymmer fynd från Troja, sarkofager och juveler. I det närbelägna Museum of the Ancient Orient finns världens äldsta fredsfördrag, det från Kadesh (från 1200-talet f Kr).

📍 Arkeoloji Müzesi, vid Topkapipalatset,

VAGABOND Fallgrop!

FEL KLÄDSEL I MOSKÉER. Respektera de heliga moskéerna. Skippa shorts, badkläder och linnen och du kommer bli väl bemött.

tel 0212-520 77 40. Öppet 09.30-16.30. Stängt mån. Inträde 30 kronor.

PARKER

GÜLHANEPARKEN mellan Eminönü och Topkapipalatset tillhörde en gång i tiden sultanens trädgårdar. Flanörer samsas med balkanspettar, pop-cornförsäljare och ett litet sorgset zoo.

YILDIZ PARK bjuder på frikostigare ytor än Gülhaneparken. På kullarna ovanför Bosporen löper promenadvägar bland löv, cypresser och pinje. Flera av byggnaderna vilar på sultan Abdülhamid II:s samvete. Kolla in vackra Malta Kösku, Sale Kösku och anrika Yildiz porslinsfabrik med litet museum. Parken ligger mellan Dolmabaçe och första Bosporenbron.

BÜYÜK ÇAMLIÇA är inte bara Istanbuls högsta kulle, utan också en av världens bästa platser om du vill se flyttande rovfåglar och storkar. Höjden bjuder på ett oslagbart panorama över stan och Bosporen. Kafé och restaurang finns också. Ta taxi eller minibuss från Üsküdar på asiatiska sidan.

BELGRADSKOGEN Som namnet antyder så är det mer av en skog än en park. Belgradskogen är så stor att du kan promenera i timmar under dess skimrande boklövtak. I skogen finns vandringsstigar, bäckar och vattendrag.

📍 Belgradskogen ligger ungefär en timme från centrum, i riktning mot Svarta havet. Ta buss från Taksim till Baçeköy och du promenerar till skogen på en kvart.

STRÄNDER & BAD

KILYOS vid Svarta havet är den närmsta stranden som är värd namnet. Gyllengul sand, salta bränningar och mycket folk. Se upp för lömska strömmar!

i Du tar dig hit på 1–2 timmar från Taksim. Ta bussen till Sariyer och ta sedan minibuss därifrån till Kilyos.

PRINSÖARNA gäller ifall du vill bada i Marmarasjön. Här finns flera badbryggor och mindre stränder, bland annat betalstranden Yörük Ali Plaji på Büyük Ada.

i Båt från Eminönu.

SILE bjuder på sommarkänsla, restauranger och en lång, gyllenbrun svartahavsstrand. Även här lömska strömmar. Ännu vackrare strand längre österut, i Agva, dit det också går buss.

i Knappt två timmar med buss från Üsküdar.

Turkiska bad/hamam

CEMBERLITAS HAMAMI mellan Sultannahmet och den stora basaren byggdes 1584 enligt anvisningar från mässterarkitekten Sinan. Ett av stans äldsta och vackraste turkiska bad.

i Vezirhan Caddesi 8, Çemberlitas. Tel 0212-522 79 74. Öppet 06.00–24.00. Inträde cirka 150 kronor.

CAGALOGLU HAMAMI, med över 300 år på nacken, ligger 10 minuters promenad från Hagia Sofia. Vackert marmorbygge med separata delar för män och kvinnor. Florence Nightingale har tillhört gästerna.

i Prof Kazim Ismail Gürkan Caddesi, tel 0212-522 24 24. Öppet för män 07.00–22.00, för kvinnor 08.00–20.00. Inträde 100–300 kronor.

RUNDTURER

De bästa rundturerna i Istanbul fixar du på egen hand, båtturerna nedan är två givna favoriter som du inte bör missa.

BOSPOREN tre gånger per dag, fartyg från Eminönu till Anadolu Kavagi, någon kilometer innan Svarta havet. Färden går längs medeltida fästningar och sockersöt trähusbebyggelse. I Anadolu Kavagi har du tid till lunch på någon av fiskrestaurangerna. Promenera gärna upp till den genuesiska fästningen med storslagen utsikt över Svarta havet.

i Avgångar 10.35, 12.00 och 13.45. Tur och returbiljett kostar 30 kronor.

MÄNSKENSEGLING på Bosporen är möjligt om du befinner dig i Istanbul under sommaren. Fartyget Baris Manço färdas då från Moda till Anadolu Kavagi vid Svarta havet. Om bord finns restaurang, kafé, bar och dansdäck. Strax efter midnatt är båten tillbaka i Istanbul. Perfekt för det nyförälskade paret – eller för den som vill återuppväcka slumrande kärlek.

i Lördagar. Beställ biljett på 0212-244 44 85 eller 0212-24916 95.

Anrika Pierre Lotis Café, med utsikt över Gyllene Hornets vatten.

ÄTA

Billigt (under 75 kronor)

EMINÖNU *Balık ekmek*, grillad fisk med frasigt bröd för under tio kronor. Köp direkt från grillen på den lilla guppande båten som brukar ligga förtojd intill Bosporenbåtarna (Bogazici).

i Öppet kvällstid.

BEREKET HALK DÖNER, snabbmatskedja driven av muslimskt brödraskap. Mycket prisvärd mat. Lysande *dönerkebab*. Färskt och frasigt franskbröd fyllt med grillat färskött, tomater och lök för runt 10 kronor. Även *lahmacun*, arabisk pizza, lövtunn och välsmakande.

i Bereket halk döner hittar du på Istiklals sidogator, Hava Sokak 14, Sadri Alsik Sokak och vid Eyüpmoskén.

BAÇIVAN OÇAKBASI Låt dig inte luras av prisnivån eller den spartanska inredningen. Middagen kan mycket väl bli din bästa i Istanbul. Mycket är starkt, kryddat och träkolsgrillat. Börja gärna med *çoban salat*, bondsallad och doppa brödet i tuft kryddad *antep ezme*. *Beyti kebab*, eldfängt stark *zümrut kebab* och milda *Siirt Pilav* är favoriter bland huvudrätterna.

i Kadınlar Pazari, Itfaiye Cad 41/1.

PADALIZA Basarens bästa lunchservering med brädgolv och tegelväggar. Turkisk husmanskost. Peka och välj! Auberginer fyllda med köttfärsås, vita bönor i tomatås, soppor och sallader. Effektivt och snabbt. Kypare som talar perfekt engelska. Lunch cirka 60 kronor.

📍 Yaglicilar Caddesi.

Mellan (75-150 kronor)

SEHZADE MEHMET SOFRASI Mat och miljö i förstklassig förening. Sval marmorarkad som ingår i den vackra 1500-talsmoskén Sehzade Camii. Förtjänstfull turkisk husmanskost och tungt kryddade rätter som *Halep kebab*. Överkomliga priser.

📍 Sehzadi Camii, innergården bakom moskén. Sehzadebasi Caddesi, tel 0212-526 26 68.

IMROZ Gränden Nevizades äldsta och kanske också folkkäraste restaurang. Alltid uppdukade rakiflaskor, alltid ett överflöd av *mezes*, turkiska smårätter. Kypare bär in och visar vad som finns att välja på för dagen. *Kalamares* med pepparrotssås, sardiner med dill, *antep ezme*, *karides*, friterade småfiskar. Lysande mat och ofta fullsatt till sent in på kvällarna.

📍 Nevizade Sokak 24, tel 0212-24990 73.

REFIK Rökigt, stökigt, men trevligt. Kryddstarka *mezes*: tråkölsgrillad lever med röd chili, inlagda kronärtskockor och smulig getost. Gemytliga ägaren Refik ger dig tips om dagens meny på knappt hörbar whiskyöst.

📍 Asmalimescid Caddesi, Sofyali Sokak 10, Tünel, Beyoglu, tel 0212-243 28 34. Öppet 12.00-24.00.

För öga och gom. Mezes, smårätter.

DARÜZZIYAFE mitt emot Süleymanmoskén. Ursprungligen komplexets soppkök. Nu restaurang i unik miljö. Sval, pelarförsedd innergård som vetter mot kupoltak. Ottomansk husmanskost, exempelvis ljuvlig *abant kebab* med yoghurt.

📍 Sifahane Sokak 6, tel 0212-51184 14.

ÇIYA SOFRASI i kvarteren just ovanför Kadiköys hamn. Specialiserad på kryddstark mat från sydost. Du plockar själv till dig smårätterna från en buffé och betalar efter vikt. Här finns bland annat fyllda paprikor, kebaber och yoghurtssoppa med lammkött.

📍 Kadiköy, Caferaga, Güneslibache Sokak 43, tel 0216-330 3190.

Dyrt (mer än 150 kronor)

ASITANE RESTAURANT Förvaltar arvet från ottomansk tid. Menyn innehåller flera av Süleyman den stores favoriter. Restaurangen ligger i Hotel Kariye,

ett stenkast från mosaikmuseet Kariye (Chora).

📍 Kariye Camii Sokak 18, tel 0212-635 79 97.

ISKELE. Klassisk fiskrestaurang på asiatiska Bosporensidan. Tillhör Istanbulbornas favoriter. Tilltalande utsikt. Fantastiska fiskrätter, bland annat grillad havsabborre.

📍 Çengelköy Vapur Iskelesi Yani 10, tel 0216-32155 05, 0216-32155 06.

BÜYÜK ADA Fisk och skaldjur serveras av ett knippe restauranger vid vattenlinjen. Gott, men dyrt. Räkna med 500 kronor för en komplett middag för två personer. Å andra sidan får du njuta av utsikten över Marmarasjön och storstadens flämtande gatljus i fjärran. Romantiskt.

📍 Hamnen på ön Büyük Ada (Prinsöarna).

VAGABOND Tips!

KADINLAR PAZARI, kvinnornas marknad. Genuint vimmel med mycket inslag från sydöstra Turkiet. Förstklassiga matvaror. Bunkra upp med ost från Diyarbakir, bergshonung, korvar, oliver, nötter, torkade aprikoser och svamp. Marknaden ligger i närheten av Fatihmoskén och Valens akvedukt.

📍 Itfaiye Caddesi.

BARER & PUBAR

NU PERA, »det nakna Pera«. I backen ovanför Pera Palace. Vasst ineställe med vidunderlig utsikt över Gyllene hornet. Sitt i den New Yorkinspire-rade baren eller ta ett glas mousserat på takserveringen till tonerna av Ravels Bolero.

📍 Mesrutiyet Caddesi 147, tel 0212-2456070.

BILSAK BES KAT, »de fem katterna«, på femte våningen i ett rosa hus nära tyska sjukhuset Alman Hastaneci. Sofistikerad och avslappnad bar med musik. Mat har de också liksom häftig utsikt över Bosporen. Salig blandning av folk: gay, straight, konstnärer, utlänningar bosatta i stan, bohemer och affärsmän.

📍 Siraselviler Caddesi, Soganci Sokak. Håll utkik efter skylten Bilsak, tel 0212-2933774.

KARIN PUB Drömmande, dåsig stämning. Nersuttna soffor. Unga, förälskade par. Drinkar, smårätter och öl.

📍 Kadife Sokak 35, Cafer Aga, Kadiköy, tel 0216-4492890.

SHOPPING

Shoppinggator

ISTIKLAL CADDESI har lockat med välmatade butiksfönster sedan sekelskiftet då gatan hette Grand Rue de Pera. I dag ett mischmasch av shoppingarkader, butiker, kaféer och restauranger. Kommersen kulminerar just innan Taksim, med Benetton, jeansbutiker och gigantiska Megavizion med CD-skivor, kassetter och dataspel.

BAGDAT CADDESI på asiatiska sidan mellan Kadiköy och Bostanci är stans fetaste affärsgata. Trendiga modebutiker varvas med shoppingkomplex. Mycket är inriktat på exklusiv shopping.

VAGABOND Fallgrop!

MATTFÖRSÄLJARE i Sultanahmet. Du blir bjuden på te, på en grandios mattvisning och känner dig tvungen att köpa till överpris. Säg till från början att du inte är intresserad. Vill du köpa en matta, jämför priser och fråga om tips (kanske på hotellet du bor på) innan du slår till.

Basarer & shoppingcenter

STORA BASAREN (KAPALI CARSİ)

1500-talsbyggnad vars kupoler och tak döljer 4000 småbutiker, mängder av försäljare och hyllor som staplas fulla av alltifrån guld och silkesbrokader till tubsockar. Turistfälla, men ganska kul sådan. Marknaden fortsätter långt bortom valvtakets slut och når via verkstädernas och småbutikernas gränder Gyllene Hornet. Gatorna är uppdelade efter olika varor. I İç Be-desten hittar du de dyraste butikerna. Här finns silver, guld och souvenirer. Söker du mattor gäller Keseciler Caddesi och Takkeciler Caddesi. Billiga kläder, tyger, verktyg och husgeråd hittar du i backen mellan Stora basaren och Gyllene Hornet. Skinnjackor säljs bland annat på Keseciler Caddesi och Vezirhani Caddesi. Begagnade böcker finns på Sahaflar Çarsisi i riktning mot Beyazitmoskén.

📍 Divan Yolu. Spårvagnshållplats Beyazit eller Üniversite. Öppet 08.30-19.00.

EGYPTISKA BASAREN (MISIR ÇAR-SISI)

Stans skarpaste kryddmarknad. Doften av nymalet kaffe blandas med örter och färsk frukt. Merparten av vad som säljs här förhöjer livslusten: rysk kaviar, kryddor och pistagenötter. Mycket är inriktat på besökande turister. Men det är kul och färgstarkt. Missa inte sidogränderna utanför själva basaren, där gör du de bästa fynden. I ett prång intill moskén Yeni Camii säljs exempelvis förstklassig olivolja från Ayvalik.

📍 Eminönu. Öppet 09.00-19.00.

AKSARAY (RYSKA BASAREN) Kvarter efter kvarter med klädbutiker och små skradderier. I Aksaray ekiperar sig turisterna. Från Östeuropa avgår särskilda shoppingresor. Alltifrån kostymer till jeans, läderjackor och sporttröjor ingår i sortimentet. Öppet till sent in på kvällen. Kliv av spårvagnen vid Laleli och vandra tvärgatorna i riktning mot Marmarasjön.

Dyr affär? Se upp för mattor till överpris i Sultanahmet.

AKMERKEZ tillfredsställer det nyrika, trendmedvetna Istanbul. 241 butiker ryms i ett ultramodernt varutempel. Prisbelönt som både Europas och världens bästa shoppingcenter. Allt finns här. Men det är inte billigt. Exklusivt mode, specialdesignat och chict dominerar. Rymmer också några av stans bästa bok- och skivaffärer, Remzi Kitabevi och Müzik Akmerkez.

📍 Buss 59R från Taksim stannar vid Akmerkez. Resan tar 45 minuter.

Matmarknader

SAHNE SOKAK intill Istiklal radlar upp nyfångad fisk, rysk kaviar, frukt, kryddor och oliver.

KADIKÖY ÇARSISI i kvarteren ovanför hamnen. Ta gärna gatan Muvak Kithane Caddesi som utgångspunkt. Kvarter efter kvarter av stenlagda gågator och roliga butiker. Mycket mat: färsk fisk, ostar, oliver, korvar, honung, frukt, likörer, nötter och torrade mullbärsstänger. Även flera trevliga kaféer, pubar och restauranger i området.

NÖJEN

Klubb

ANDON BAR Nära Taksim. Fem våningar avsedda för den med någorlunda välfylld plånbok. Disko, turkisk musik, restauranger och bar.

📍 Siraselvier Caddesi 89/2, tel 0212-2510222. Öppet 19.00-03.00.

NEW YORKER BALO BAR Jättekomples med stjärnstatus. Restaurang, bar och dansgolv som fylls till tonerna av gäst-dj:s från New York. Hippt med andra ord.

📍 Istiklal Caddesi, Balo Sokak 6, tel 0212-244 68 60, www.newyorkergroup.com. Öppnar 18.00.

LEILA Skyddad lyxenklav. Enbart för medlemmar (kom i sällskap med sådan). Jämte grannen Reina (se nedan) stans trendigaste klubb. Det mesta utomhus. Gigantiskt dansgolv, flera barer, restauranger och pool. Öppet juni-oktober. Leila ligger i Ortaköy längs Bosporen.

📍 Mualim Naci Caddesi 44, tel 0212-259 59 19.

REINA Utomhusbar, restauranger och stort, hett dansgolv intill Bosporen. Bara öppet för medlemmar. Leta upp

bästa kläderna, putsa lackskorna och hoppas på att du har tur.

📍 Mualim Naci Caddesi 141/142, tel 0212-2271711.

Rock

KEMANCI ROCK BAR Røjig rock, disko och reggae för studenter som satsar mer på mobiltelefon än rebellook. Ibland liveband på helgerna. Magnifikt panorama över Bosporen och stans takåsar. Värt en fika mitt på dagen.

📍 Siraselvier Caddesi 69/1, tel 0212-2512723. Stänger 04.00.

HAYAL KAHVESI, »Drömkaféet«, fem minuter från Taksim på tvärgata till Istiklal. Rökigt, slitet, men varmt och högt i taket som en rockklubb ska vara. Bardisk och kafé. På helgerna livespelningar.

📍 Büyükparmakkapi Sokak 19, tel 0212-244 25 58. Öppet 12.00-02.00.

CARAVAN ROCK CAFÉ Svetting hårdrock i lokal som aldrig skulle godkännas av brandmyndigheter norr om Alperna.

📍 Sahne Sokak 19, tel 0212-243 47 47. Öppet till gryningen.

Blues & jazz

JAZZ CAFÉ på en av Istiklals tvärgator. Jazz, funk, latino och rock. Svängig, gränsöverstigande musikklubb. Bohemiskt. Avslappnad stämning. Blandade åldrar. Lätt att träffa folk och skapa nya kontakter. Ofta livemusik på helger.

📍 Hasnun Galip Sokak 20, tel 0212-245 05 16, www.jazzcafeistanbul.com. Öppet 12.00-02.00.

Bättre än kryddhyllan därhemma. Och definitivt roligare. Matmarknaderna i Istanbul bjuder på rikligt med dofter, färger och nya upptäckter.

VAGABOND Fallgrop!

INKASTARE på Istiklal. Erbjudande om öl och vackra damer. Så gott som alltid erbjudande om hastigt tömd plånbok.

BABYLON Livemusik så gott som varje kväll. Mycket jazz och World music. Upptagen på en lista över världens 100 bästa jazzklubbar. Ofta internationella artister.

📍 Sehbender Sokak 3, Tünel (nära Istiklal), tel 0212-292 73 68, www.babylon-ist.com.

Magdans

Magdans betyder i det flesta fall ett hopsytt och dyrt turistpaket med lättklädd, folkdans, musik, drinkar och middag.

SULTANAS, Taksim. Föreställning 20.30–23.30. Inklusive middag och två drinkar, cirka 700 kronor. Enbart show och två drinkar, cirka 400 kronor.

📍 Cumhuriyet Caddesi 16, mittemellan Hilton och Divan Hotels, tel 0212-219 39 04, www.sultanas-nights.com.

ORIENT HOUSE, Sultanahmet/Beyazit. Magdans, musik, dansuppvisningar, middag och drinkar. 500 kronor för helkväll. Beställ biljett i förväg.

📍 Tiyatro Caddesi 27, intill President Hotel, tel 0212-517 34 88, 0212-517 75 63, www.orienthouseistanbul.com.

Klassiskt

AKM – ATATÜRK CULTURAL CENTER

Fyrkantig, aningen dystert byggnad vid Taksimtorget som rymmer stans opera, ballett och symfoniorkester. Boka biljett i förväg.

📍 Taksimtorget, tel 0212-25156 00, 0212-243 32 61.

SPORT

Fotboll

GALATASARAY i folkmun Cim Bom. Våren 2000 vann laget en dramatisk Uefa-cupfinal mot Arsenal. Under 1990-talet spelade Roger Ljung i laget.

📍 Ali Sami Yen tar drygt 40 000 åskådare. Från Taksim 15–30 minuter med tunnelbana, taxi eller buss. Ny hemmaarena byggs vid Seyrantepe intill Levent.

BESIKTAS Lite av ett poplag med många unga supportrar. Mattias Aspér gjorde härom året en kort sejour, normannen John Carrew är en annan bekant.

📍 Hemmamatcher på Istanbulns vackraste arena, İnönü Stadion intill Bosporen. Buss eller taxi hit från Taksim.

FENERBACHE är folkets lag. Känt för sina hängivna och vilda supportrar. Kennet Andersson spelade flera år i klubben och är snudd på helgonförklarad.

📍 Sükrü Saracoglu/Fenerbachi Stadi tar 54 000 åskådare. Arenan ligger på asiatiska sidan, inte långt från Kadiköy. Ta dig hit med pendeltåg från Haydarpasa och kliv av i Söğütlüçesme, eller ta minibuss från hamnen i Kadiköy.

BRA ATT VETA

Genvägar

SJÖVÄGEN Istanbulns trafik kokar ibland över. Ta sjövägen där det är möjligt. Det är inte bara smidigare, utan framförallt trevligare.

ISTANBUL BORTANFÖR TURISTSTRÅKEN Hotell, mat och taxichaufförer håller lägre priser, ibland avsevärt lägre priser, bortanför turistområdena.

ISTANBUL PÅ VINTERN Vanskligt vädermässigt sett, men mindre turister och avsevärt lägre hotellpriser – och ibland också riktigt fint väder.

Säkerhet

Istanbul är säkert. Ficktjuvar kan dock vara ett problem. Våldsbrott är sällsynta.

I nödfall

AMBULANS

📍 112.

BRANDKÅR

📍 110.

POLIS

📍 155.

TURISTPOLIS

📍 0212-527 45 03.

SVERIGES KONSULAT

📍 Istiklal Caddesi 497 (nära Tünel), vardagar 09.30–12.30, tel 0212-243 57 70.

Information

TURISTBYRÅ

📍 Sultanahmet, Divan Yolu 100 meter väster om Hagia Sofia, tel 0212-518 18 02.

Länkar

www.istanbulcityguide.com
www.turkey.com
www.twarp.com
www.galata.net
www.turkishdailynews.com

Guiden är producerad i juni 2005.